

IN MEMORIAM MIROSLAVA HADŽIHUSEJNOVIĆ VALAŠEK (1935. – 2025.)

U devedeset i prvoj godini života napustila nas je mr. sc. Miroslava Hadžihusejnović Valašek, glazbena pedagoginja i etnomuzikologinja, istraživačica i, iznad svega, promotorica hrvatske tradicijske glazbe. Nakon dugogodišnjega pedagoškog rada kao profesorica glazbe u osnovnim školama u Osijeku i Kupljenovu te na Pedagoškoj akademiji, odnosno kasnije na Pedagoškom fakultetu u Osijeku, magistrirala je 1990. godine na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Uz pedagoški rad, osobito se posvećuje znanstvenome i terenskom istraživanju slavonske folklorne glazbe. Primijenjenim etnomuzikološkim radom bavi se od 1993. godine, otkad kao vanjska suradnica Uredništva narodne glazbe Hrvatske radiotelevizije snima i emitira autorske emisije u ciklusu *Iz hrvatske narodne baštine* Hrvatskoga radija. Autorica je više od 1200 emisija. Tijekom i nakon Domovinskog rata, i sama kao stradalnica, posvetila se radijskome snimanju i emitiranju izbjegličkih i prognaničkih priča istočne Slavonije i Srijema, kojima u teškim uvjetima velikih ljudskih i materijalnih gubitaka potiče očuvanje tradicijske kulture, osobito one glazbene, vokalne i instrumentalne – starogradske pjesama i crkvene pučke glazbe, dječjeg folklor, a zatim i šetanih kola zapadne Slavonije.

Njezini dolasci u Institut za etnologiju i folkloristiku ranih 1990-ih godina urezali su mi se u pamćenje jer bi u našoj dokumentaciji, zajedno s voditeljicom Mirenom Pavlović, pregledavala rukopisne i tonske zapise, istraživala i tragala za gradivom u raspravama s Jerkom Bezićem, Grozdanom Marošević i Nailom Ceribašić, s upornošću koja nije dopuštala odmor sve dok nije došla do rezultata. Traganje za zbirkama i rasprave o njezinu osječkom profesoru Stjepanu Stepanovu uvijek su bili poticaj za daljnja istraživanja i otvaranje novih tema.

Istraživačko radijsko autorsko novinarstvo širi od 2000. godine na Kordun, Gorski kotar, Liku i Banovinu – osjetljiva područja koja su do tada bila gotovo potpuno zapuštena, etnomuzikološki nedovoljno istražena, a medijski premalo poznata. Silnu istraživačku i osobnu energiju usmjerila je i na prezentaciju rezultata, objavljujući knjige (o glazbi starogradske

pjesmama na Đakovačkim vezovima, u suautorstvu s Josipom Vinkeševićem 1994. i 2003.), brojna poglavlja u knjigama, znanstvene radove u zbornicima sa znanstvenih skupova te članke u časopisima i popularnim izdanjima.

Osobito se angažirala u očuvanju nematerijalne kulturne baštine. Za upise prijedloga u Registar kulturnih dobara RH pisala je obrazloženja za crkveno pučko pjevanje Baranje, crkveno pučko pjevanje Slavonije i Srijema, pjevanje starogradskih pjesama Slavonije, Baranje i Srijema te za šetana kola Slavonije, uspješno provodeći tri istraživačka projekta Ministarstva kulture koji su se ticali tih upisa. Djelovanjem u Udruzi Koraci baštine, koju je osnovala, okupljala je brojne mlade suradnike kako bi u pedagoškom i odgojnom smislu širila svoje nazore i potrebu za istraživanjem, bilježenjem i očuvanjem tradicijske glazbe u običajima. U tom je okviru pripremala, poticala na terenu i organizirala radionice te smotre šetanih kola u Slavoniji – u Novoj Gradiški, Staroj Kapeli, Batrini, Bebrini i Buku. Spajajući honorarni posao radijske urednice s istraživačkim i dokumentarističkim radom, na terenu je upoznavala i susretala nebrojene sugovornice, potičući ih na istraživanja i traganje za starim bilježnicama počimalja s tekstovima kola, uz deseteračke stihove, često s vrlo lijepim tekstovima balada. Neposredan i iskren odnos s kazivačicama i sugovornicama stvarao je trajna prijateljstva. Jedna od takvih zajedničkih ljubavi prema tradiciji, običajima i glazbi, uz Miroslavin urednički rad, rezultirala je i zbirkom *Pisme iz Srednjeg Lipovca – balade za šetana kola i druge pisme*, Ane Brkić (2012), koja ih je skupila zajedno s voditeljicom skupine, *pivačicom, pridnjakom pivačke skupine* "Lipovačkih dika", Rezom Ivakić. Ta čvrsta veza s Miroslavom potvrđena je i dolaskom Reze Ivakić na njezin ispraćaj na vječni počinak.

U okviru *Pasijske baštine*, za Kordun i hrvatsko Podunavlje, Miroslava se bavila i organizacijom priredaba i koncerata, te je pisala sinopsise za televizijske emisije (11 sinopsisa za redakciju *Predajne i pučke kulture* HRT-a, za Kordun, Gorski kotar, Gacku, Liku i Slavoniju). Autorica je, urednica i/ili producentica nekoliko nosača zvuka, također za Kordun, Slavoniju i općenito za pučko crkveno pjevanje. Osnivala je ili poticala osnivanje i obnovu kulturnih udruga ili društava u Cetingradu, Lađevcu, Drežniku, Hrvatskome Blagaju – na Kordunu – te na otoku Viru. Potaknula je i pokrenula brojne folklorne smotre i susrete – smotru pjevačkih skupina i smotru crkvenog pučkog pjevanja u Slavanskom Brodu, Folklorne susrete Korduna, Smotru povratničkih folklornih skupina u Okučanima, Glazbene susrete Gorskog kotara te već spomenute smotre šetanih kola u zapadnoj Slavoniji. Upuštala se u izazove okupljanja izvođača na susretima koji nisu bili uobičajene smotre, nastojeći ne ograničiti trajanje izvedbi kako bi se ostvarila što spontanija izvedba cjelovitih kola.

Autorica je devet knjiga i zbirki starogradskih, crkvenih te pučkih nabožnih pjesama, objavljenih u izdanjima Đakovačko-osječke nadbiskupije, Franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, Požeške biskupije, kao i starih zbirki tradicijske glazbe iz Slavonije Ignjata Brlića i Karla Catinellija, u izdanju našega Instituta uz uredništvo Naile Ceribašić. Kao članica Matice hrvatske objavila je i dva zapažena izdanja u nakladi Ogranka MH u Virovitici te Ogranka MH u Požegi. Do zadnjeg časa predana idejama i snažnom duhu i s bolesničke postelje davala je upute za novo izdanje.

Dobitnica je nagrade za životno djelo "Milovan Gavazzi" Hrvatskoga etnološkog društva, nagrade "Ljubo Stipišić-Delmata" Pasijske baštine za naročit doprinos afirmaciji i njegovanju pasionskih sadržaja svojim cjelokupnim istraživačkim i pedagoškim radom, nagrade "Franjo Ksaver Kuhač" Hrvatskog društva skladatelja za iznimne prinose u očuvanju i promociji hrvatske tradicijske glazbe – za sveukupni etnomuzikološki rad, te nagrade "Dragan Plamenac" za životno djelo Hrvatskoga muzikološkog društva.

Mr. sc. Miroslava Hadžihusejnović Valašek uspješno je surađivala s brojnim pojedincima i ustanovama, osobito sa suradnicima Instituta za etnologiju i folkloristiku. Zbog te dugogodišnje, plodne i korisne suradnje svjedočimo o njezinu velikom entuzijazmu, ljubavi i životnom poslanju u očuvanju, ponajviše glazbenih, ali i mnogih drugih oblika nematerijalne kulture. Ostvarila je izvanredan doprinos dugogodišnjim profesionalnim radom na očuvanju i promidžbi kulturne baštine, a svojim bićem istaknula se kao osoba čija djelatnost čini značajnu i zaokruženu cjelinu – od istraživanja i obrade do prezentacije, obnove, poticanja i očuvanja tradicija u sredinama u kojima je djelovala, posebno u područjima od posebne državne skrbi i zajednicama koje su tijekom rata podnijele najveće gubitke ljudske, materijalne i duhovne prirode. Inovativnost metodologije i kreativnost ostvarila je kroz vrhunske radijske priloge i televizijske scenarije, pri čemu se zahvaljujući vlastitoj profesionalnosti služila najvišim etičkim i stručnim načelima. Time je njezino djelovanje ispunilo svoju osnovnu ideju i smisao, a djela i ostvarenja Miroslave Hadžihusejnović Valašek ostaju trajno upisana u dobrobit hrvatske kulture.

Tvrtko Zebec